

NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE

Ändring av ellagen för landskapet Åland

1998-99

1997-98

nr 1

FR nr 24

SAMMANFATTNING

Landskapsstyrelsens förslag

Landskapsstyrelsen föreslår att ellagen för landskapet Åland ändras för att säkerställa att förutsättningarna för en trygg, säker, miljöanpassad och ekonomisk elförsörjning fortsättningsvis upprätthålls i landskapet även på en elmarknad som är öppen för konkurrens. Genom förslaget införs bestämmelser om de tekniska krav som skall uppfyllas för en anslutning till distributionsnäten, s.k. reglerat nättillträde. Samtidigt införs bestämmelser om elnätstillstånd, som ersätter det nu gällande elverkstillståndet. Dessutom föreslås att en stamnätsinnehavare i landskapet skall åläggas ett systemansvar, vilket innebär ett balansansvar för hela landskapet. Även bestämmelser om särredovisning av produktion och distribution föreslås bli införda liksom bestämmelser om att bokföringen skall hållas tillgänglig för granskning

Landskapsstyrelsen föreslår vidare att alla elförbrukare ges möjlighet att, med vissa tekniska begränsningar, själva välja sin elleverantör. Samtidigt som de nya bestämmelserna införs upphävs de nu gällande bestämmelserna om elförsörjningsplan och elförsörjningsdelegationen. Genom lagändringarna genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv 96/92/EG av den 19 december 1996 om gemensamma regler för den inre marknaden för el.

Utskottets förslag

Utskottet föreslår att lagförslaget i framställningen antas med vissa ändringar.

UTSKOTTETS SYNPUNKTER

Allmän motivering

De föreslagna lagändringarna syftar till att anpassa den åländska ellagen till en öppen europeisk elmarknad. Utskottet konstaterar att landskapet i ett europeiskt perspektiv är en mycket liten elmarknad som inte är särskilt lättillgänglig på grund av de geografiska förutsättningarna.

Elmarknaden

Självförsörjningsgraden av el är idag mindre än hälften av den totala årsförbrukningen, varför importen av el från Sverige och riket är nödvändig för att täcka elbehovet. Hittills har endast Ålands Kraftverk Ab kunnat agera som köpare på elmarknaden utanför Åland. Genom lagändringarna kommer även de åländska elkonsumenterna att kunna köpa el på den fria elmarknaden, förutsatt att de har installerat en timmätare. Då det råder konkurrens på marknaden varierar priset

med den inköpta mängden. De större elkonsumenterna kan således förhandla sig till förmånligare elpriser. Lagändringen kommer förmodligen inte att få någon större praktisk betydelse för de åländska elkonsumenterna. Idag finns endast ett fåtal elkonsumenter på Åland som är så stora uppköpare att de med framgång kan förhandla om elpriset på elmarknaden. Trots det måste de administrativa förutsättningarna skapas så att den som önskar skall kunna köpa sin el från en valfri elförsäljare. För att systemet skall fungera behövs klara och tydliga spelregler.

Byggnadstillstånd

Begreppet byggnadstillstånd kan enligt utskottet lätt förväxlas med byggnadslov i byggnadslagstiftningen. Trots att begreppet byggnadstillstånd har funnits i ellagen sedan 1982 har utskottet funnit skäl att påpeka att valet av benämning är olämpligt och att en annan benämning därför borde införas. Utskottet föreslår att begreppet byts ut till elanläggningstillstånd nästa gång lagen revideras.

Enligt den gällande lagen krävs landskapsstyrelsens tillstånd (*byggnadstillstånd*) för att bygga en elanläggning med en spänningsgräns över 1000 volt. Hittills har undantag från tillståndskravet givits för vissa anläggningar som upptagits i en elförsörjningsplan. Anläggningarna har underkastats en prövning i samband med antagandet av elförsörjningsplanen då bl.a. kommuner och berörda fastighetsägare givits möjlighet att framställa påminnelser.

I framställningen föreslås att systemet med elförsörjningsplanen slopas och att undantagen från kravet på byggnadstillstånd utgår ur lagen som en följd av detta. Denna ändring innebär att nätinnehavarna blir tvungna att söka byggnadstillstånd oftare än tidigare. Detta är dock nödvändigt för att få till stånd en prövning av anläggningen då motsvarande prövning bortfaller med elförsörjningsplanen.

Utskottet konstaterar vidare att elförsörjningsplanen utgjort ett planeringsinstrument som nu försvinner. Vissa uppgifter som ingått i elförsörjningsplanen kan i stället med stöd av landskapslagen om kommunöversikter intas i kommunernas kommunöversikter. Uppgifterna som behövs för detta kan begäras in från nätinnehavarna.

Anslutningsledning

Landskapsstyrelsen föreslår i framställningen att byggandet av s.k. anslutningsledningar mellan distributionsnätinnehavaren och elanvändaren skall konkurrensutsättas. Utskottet har erfarit att denna konkurrensutsättning inte kommer att leda till sådana fördelar för elanvändaren som avsetts. Då utskottet inte funnit att en konkurrensutsättning är nödvändig enligt direktivet om gemensamma regler för den inre marknaden för el föreslår utskottet att denna bestämmelse stryks.

Detaljmotivering

Ingressen Ändringsförslaget är av teknisk natur.

2, 10a och 11a §§ Ändringsförslagen är av språklig karaktär.

12 § Utskottet föreslår att 4 mom. utgår såsom obehövligt. Med stöd av 3 mom. kan landskapsstyrelsen fastställa begränsningar i anslutningsvillkoren. Utskottet vill dock göra landskapsstyrelsen uppmärksam på att sådana begränsningar måste utformas och motiveras så att de är förenliga med gemenskapens konkurrenslagstiftning. I övrigt föreslås ändringar av språklig karaktär.

12a och 12b §§ Ändringsförslagen är av språklig karaktär.

14-15 §§ Ändringarna föreslås i förtydligande syfte.

21 a § Utskottet föreslår att 2 mom. stryks ur bestämmelsen. En konkurrensutsättning av byggandet av anslutningsledningar kommer inte att leda till sådana ekonomiska fördelar för elanvändaren som avsetts. Enligt gällande system ingår byggandet av anslutningsledningen i anslutningsavgiften. När anslutningsledningen är byggd övergår ansvaret för ledningens säkerhet och fortlöpande underhåll på nättinnehavaren. Eftersom utskottet inte heller har funnit några andra motiv till att konkurrensutsätta byggandet av anslutningsledningar föreslår utskottet att bestämmelsen utgår.

ÄRENDETS BEHANDLING

Lagtinget har den 16 september 1998 inbegärt näringsutskottets yttrande över framställningen.

Utskottet har i ärendet hört lagberedningssekreteraren Anne Gustavsson, elinspektören Jan Kahlroth, verkställande direktören Henning Lindström, verkställande direktören Henrik Lundberg, elchefen Caj-Eric Ekström och styrelseordföranden Erling Gustafsson vid Ålands Vindenergi Andelslag. Utskottet har dessutom företagit en studieresa till Vattenfall Ab i Stockholm, där regiondirektören Ingrid Willerström och divisionsansvarige säljaren Anders Jidinger hördes.

I ärendets avgörande behandling deltog ordföranden Tage Boman, ledamöterna Lisbeth Eriksson, Sjöstrand och Tudeer samt ersättaren Mattsson.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att Lagtinget måtte anta det i framställningen ingående lagförslaget med följande ändringar:

LANDSKAPSLAG **om ändring av ellagen för landskapet Åland**

I enlighet med lagtingets beslut

upphävs 2 § 2 mom., 9 § 4 mom., kapitelrubriken före 11 § samt 22 § ellagen den 12 juli 1982 för landskapet Åland (38/82), av dessa lagrum 22 § 1 och 4 mom. sådana de lyder i landskapslagen den 8 februari 1994 (11/94),

ändras 2 § 1 mom. 3, 5 och 6 punkten, 9 § 2 och 3 mom., 10-16 §§, rubriken för 3 kap., 17-21a §§, 27 § 1 mom., 29 och 31 §§, 42b § 1 mom., 53 § 2 mom. och 56 § 1 mom., av dessa lagrum 2 § 1 mom. 6 punkten, 9 § 2 och 3 mom., 10 §, 13 § 1 och 2 mom., 27 § 1 mom., 29 och 31 §§, 42b § 1 mom. och 53 § 2 mom. sådana de lyder i landskapslagen den 13 augusti 1998 (77/98) och 11 § 2 mom., 21 § 2 mom. och 21a § sådana de lyder i landskapslagen den 8 februari 1994, samt

fogas till 2 § 1 mom., sådant det lyder i landskapslagen den 13 augusti 1998, nya 3a, 5a, 6a och 6b punkter och till 56 §, sådan den lyder i sistnämnda landskapslag, ett nytt 4 mom. samt till lagen en ny kapitelrubrik före 10 §, nya 10a, 11a, 12a, 12b och 13a §§, en ny kapitelrubrik före 14 §, en ny 14a §, en ny kapitelrubrik före 16 § samt nya 16a, 16b, 16c, 20a och 42c §§ som följer:

2 §

I denna lag avses med:

-----
3) **elöverföring**, transport av el i sammanlänkade högspänningsnät med en märkspänning över 20 kilovolt för leverans till slutförbrukare eller distributörer;

3a) **eldistribution**, transport av el i mellanspänningsnät och lågspänningsnät med en märkspänning av *högst* 20 kilovolt (*uteslutning*) för leverans till slutförbrukare eller distributörer;

-----
5) **elnätsverksamhet**, att mot vederlag ställa elektriska starkströmsledningar till förfogande för dem som behöver elöverföring och andra nättjänster; till elnätsverksamheten hör också planering, byggande, underhåll och drift av elnät, ställverk och transformatorstationer, anslutning av elanläggningar till nätet, elmätning samt annan verksamhet som behövs för att överföra och distribuera el på elnätet;

5 a) **distributionsnätsinnehavare**, en nätinnehavare som i sin besittning har ett distributionsnät och som har tillstånd att utöva elnätsverksamhet;

6) **nätтарiff**, avgifter och övriga villkor för överföring av el, för anslutning till en ledning eller ett ledningsnät samt för hållande av reservkraft;

6a) **balansansvar**, ansvar för att det råder jämvikt mellan produktion, elanskaffning och förbrukning av el under respektive timme samt ansvar för balansavräkningen;

6b) **balanskraft**, sådan el som den systemansvariga använder för att skapa jämvikt mellan en parts eltillförsel och elleverans.

9 §

(Lika som i framställningen).

2 kap. Elnätsverksamhet

10 §

(Lika som i framställningen).

10a §

I en distributionsnätsinnehavares elnätstillstånd fastställs *det geografiska ansvarsområdet*. Landskapsstyrelsen kan ändra ansvarsområdet om *ändringen* behövs för en ändamålsenlig nätverksamhet och det kan ske utan synnerlig olägenhet för distributionsnätsinnehavaren.

11 §

(Lika som i framställningen).

11a §

Om ett elnätstillstånd återkallas, helt eller delvis, är den som senast haft tillståndet skyldig att *avlägsna* ledningsnätet med tillhörande anläggningar och vidta andra åtgärder för att *återställa området* om det behövs från allmän eller enskild synpunkt.

(2-3 mom. lika som i framställningen).

12 §

(1 mom. lika som i framställningen).

Nätinnehavaren är skyldig att *på skäliga villkor* ansluta en elektrisk anläggning inom sitt verksamhetsområde till sitt nät, *om det inte finns särskilda skäl att vägra* (anslutningsskyldighet).

(3 mom. lika som i framställningen).

(4 mom. *utesluts*).

12a §

(1 mom. lika som i framställningen).

Nätinnehavarna skall vidta åtgärder för att en kund skall kunna avtala om alla nättjänster med den nätinnehavare till vars nät *kunden* är ansluten.

(3 mom. lika som i framställningen).

12b §

(1 mom. lika som i framställningen).

Kunden skall betala de skäliga mätningskostnader som *kunden* orsakar distributionsnätsinnehavaren. En elanvändare vars elförbrukning mäts genom direktmätning får dock inte debiteras mer än 2 000 mark för mätare med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i uttagspunkten.

(3 mom. lika som i framställningen).

13 och 13a §§

(Lika som i framställningen).

2a kap.

Leverans av el

14 §

(1 och 2 mom. lika som i framställningen).

En kund som omfattas av en minutförsäljares leveransskyldighet skall ha möjlighet att avtala med minutförsäljaren om att försäljaren i förhållande till kunden även skall ansvara för den nättjänst som elöverföringen förutsätter. På avtalet skall landskapsstyrelsens *allmänna* elförsäljningsvillkor tillämpas.

14a §

För de kunder som omfattas av en minutförsäljares leveransskyldighet skall *minutförsäljaren uppgöra elförsäljningsvillkor (minutförsäljningsvillkor) som skall vara offentliga.*

(2 mom. lika som i framställningen).

Minutförsäljarna skall på det sätt som landskapsstyrelsen bestämmer i faktureringen lämna sina kunder en specifikation över hur elpriset bildas.

(4 och 5 mom. lika som i framställningen).

15 §

Elleveranser kan avbrytas om elanvändaren trots anmärkning försummar att betala avgifterna till minutförsäljaren av el eller till distributionsnätsinnehavaren eller annars i väsentlig grad bryter mot de av landskapsstyrelsen utfärdade *allmänna* elförsäljningsvillkoren.

(2 mom. lika som i framställningen).

2b kap.

Särredovisning

16 - 16c §§

(Lika som i framställningen).

3 kap.

System- och balansansvar

17 - 21 §§

(Lika som i framställningen).

21a §

(1 mom. lika som i framställningen).

(2 mom. *utesluts*).

Andra får bygga distributionsnät *inklusive anslutningsledning* på ansvarsområdet om distributionsnätsinnehavaren ger sitt samtycke.

De nät som avses i 2 (*uteslutning*) mom. skall anslutas till nättinnehavarens nät om de uppfyller nättinnehavarens villkor, vilka skall vara rimliga. Nättinnehavaren har rätt att uppbära en skälig ersättning för att täcka *kostnaderna* för anslutandet av ett nät och för användningen av nätet.

27, 29, 31, 42b, 42c, 53 och 56 §§

(Lika som i framställningen).

_____

(Ikraftträdelsebestämmelsen och övergångsbestämmelserna lika som i framställningen).

_____

Mariehamn den 1 december 1998

Ordförande

Tage Boman

Sekreterare

Marine Holm-Johansson